

Aktualno: [3 pozitivnih](#)

PREMIJERA: Pogledajte spot za pjesmu 'Groblje tenkova' Pere Eranovića napravljenu za Dan sjećanja na žrtvu Vukovara

Aktualno Nekategorizirano

FELJTON – PAPA PIO XII. I VATIKANSKI APOSTOLSKI ARHIV (5/6)

📅 5. studenoga 2020. 👤 Antun Brađašević

Sveti Otac Pio XII., biskup Mile Bogović i kardinal Alojzije Stepinac / Foto: pinterest.com/Gospičko-senjska biskupija/Zagrebačka nadbiskupija

Gospičko-senjski biskup u miru mons. dr. sc. Mile Bogović:
„Osporavatelji pape Pija XII. i kardinala Stepinca dolaze iz sličnih krugova“

Pratite nas na Facebooku

Slušaj uživo

Arhiva emisija

- [studeni 2020](#) (20)
- [listopad 2020](#) (23)
- [rujan 2020](#) (10)
- [kolovoz 2020](#) (14)
- [srpanj 2020](#) (27)
- [lipanj 2020](#) (20)
- [svibanj 2020](#) (44)
- [travanj 2020](#) (45)
- [ožujak 2020](#) (87)
- [veljača 2020](#) (68)
- [siječanj 2020](#) (91)
- [prosinac 2019](#) (65)
- [studeni 2019](#) (66)
- [listopad 2019](#) (43)
- [rujan 2019](#) (4)
- [kolovoz 2019](#) (1)
- [srpanj 2019](#) (1)

Video arhiva

- [studeni 2020](#) (20)
- [listopad 2020](#) (23)
- [rujan 2020](#) (10)
- [kolovoz 2020](#) (14)

Među crkvenim povjesničarima i teolozima uloga pape Pija XII. uvijek je izazivala uvažavanje i poštovanje. Nikad se nije poigravao riječima i uzrečicama. Kada je on nešto rekao ili napisao, nije tu bilo nedorečenosti i dvoznačnosti, mogao si njegove riječi uklesati u kamen. Bilo je to vrijeme kada se takvim stavom stjecao autoritet u društvu: ozbiljnošću, jasnoćom i smisljenošću. Takav je Pio XII. bio u vrijeme mira, ali i u vrijeme rata.

U petom, pretposljednem, nastavku feljtona o papi Piju XII. i Vatikanskom apostolskom arhivu umirovljeni biskup Gospičko-senjske biskupije mons. dr. sc. Mile Bogović (81), ujedno i crkveni povjesničar, s crkvene i povijesne strane osvjetlit će nam lik i djelo pape Eugenia Pacellija, odnosno Pija XII. Naravno, bit će riječi i o našem blaženiku kardinalu Alojziju Stepincu i procesu njegove kanonizacije, a kojega je upravo papa Pio XII. imenovao kardinalom. Biskup Bogović je, kao što znamo, najzaslužnija osoba za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika u Udbini, u kojoj se, među ostalim, čuvaju i relikvije blaženog Alojzija Stepinca. Podsjetimo, biskup Bogović još je 2002. godine predstavio javnosti ideju o izgradnji Crkve hrvatskih mučenika u Udbini, nakon čega se projekt počeo polako razvijati, da bi već 2010. godine crkva bila dovršena. Zamišljena je kao skupno mjesto svih hrvatskih stradanja i muke hrvatskog naroda do ostvarenja svoje države i slobode. Crkva je svečano otvorena i blagoslovljena 11. rujna 2010. godine u nazočnosti više od 15 000 hodočasnika, a misno slavlje predvodio je vrhbosanski nadbiskup i metropolit kardinal Vinko Puljić. Riječ je o najvećoj crkvi na Udbini, ujedno i hrvatskom nacionalnom svetištu.

Crkva hrvatskih mučenika u Udbini
/ Foto: chm-udbina.com.hr

Mons. Bogović rođen je u Cerovcu, župa Slunj, za biskupa je zaređen 1999. godine, a godinu dana kasnije postao je i prvim biskupom novoustanovljene Gospičko-senjske biskupije sa sjedištem u Gospiću, a koju je ustanovio sv. papa Ivan Pavao II. U Hrvatskoj biskupskoj konferenciji (HBK) obnašao je sljedeće službe: predsjednik Komisije HBK i BKBiH za hrvatski martirologij, član HBK za odnose s državom, član HBK za dijalog sa Srpskom pravoslavnom crkvom (SPC), član HBK za Hrvatski Caritas, član Mješovite komisije HBK, te Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i Hrvatske unije viših redovničkih poglavara.

Papa Franjo prihvatio je 4. travnja 2016. godine odreknuće od službe biskupa Mile Bogovića zbog starosne dobi i za novoga gospičko-senjskog biskupa imenovao mons. mr. Zdenka Križića.

- [srpanj 2020](#) (27)
- [lipanj 2020](#) (20)
- [svibanj 2020](#) (44)
- [travanj 2020](#) (45)
- [ožujak 2020](#) (87)
- [veljača 2020](#) (68)
- [siječanj 2020](#) (91)
- [prosinac 2019](#) (65)
- [studenj 2019](#) (66)
- [listopad 2019](#) (43)
- [rujan 2019](#) (4)
- [kolovoz 2019](#) (1)
- [srpanj 2019](#) (1)

Poveznice

- [Ministarstvo hrvatskih branitelja](#)
- [Ministarstvo obrane Republike Hrvatske](#)
- [Ministarstvo unutarnjih poslova](#)

Kod crkvenih povjesničara i teologa papa Pio XII. izaziva uvažavanje i poštovanje / Foto: papapioxii.it

Papa Pacelli nije bio samo aristokrat po porijeklu, nego i aristokrat duha

* Preuzvišeni oče biskupe, mons. dr. sc. Mile Bogoviću, prije svega, želio bih vam se zahvaliti na sudjelovanju u ovom feljtonu o papi Piju XII. i Vatikanskom apostolskom arhivu kojim, vjerujem, objektivno i argumentirano bistrimo povijesne nejasnoće, pa i krivotvorine, ako hoćete, a vezane uz papu Eugenia Pacellija koji je bio vrhovni poglavar Katoličke Crkve od 1939. do 1958. godine. Kako danas gledate na pontifikat pape Pacellija, koja su vaša saznanja vezana uz njegov pontifikat, ali i razdoblje prije nego što je izabran za papu. Naime, kardinal Pacelli bio je apostolski nuncij u Njemačkoj od 1917. do 1929. Potom je od 1930. godine do izbora za papu obnašao dužnost državnog tajnika Svete Stolice, dakle, praktički sve do izbora za papu.

– Poslije Koncila, 1971., završio sam Fakultet crkvene povijesti u Rimu na Papinskom sveučilištu Gregoriana pa je jasno da sam proučavao i toga papu, a i kao profesor istog predmeta u Rijeci poučavao sam o tome studente. Poslije II. vatikanskog sabora više se isticala uloga njegovih nasljednika nego Pija XII., ali je među crkvenim povjesničarima i teolozima uloga Pija XII. uvijek izazivala uvažavanje i poštovanje. To sam osjetio i kod svojih profesora. On nije bio samo aristokrat po porijeklu, nego i aristokrat duha. Nikad se nije poigravao riječima i uzrečicama. Kada je on nešto rekao ili napisao, nije tu bilo nedorečenosti i dvoznačnosti, mogao si njegove riječi uklesati u kamen. Bilo je to vrijeme kada se takvim stavom inače stjecao autoritet u društvu: ozbiljnošću, jasnoćom i smisljenošću. Takav je Pio XII. bio u vrijeme mira, ali i u vrijeme rata. Pape poslije njega pokazali su u svom odnosu prema društvu više topline i osobne susretljivosti. U prethodnim dijelovima feljtona mogli smo vidjeti da ga je ta metafizička ozbiljnost pratila i na njegovim službama u Rimu i u Njemačkoj. Sve te crte možemo naći i na liku i djelu njegovog suvremenika, našega kardinala Alojzija Stepinca. Osporavatelji pape Pija XII. i kardinala Stepinca dolaze iz sličnih krugova.

Bilo bi poželjno u Rimu otvoriti hrvatski institut, kao što to imaju mnogi narodi

* Rođeni ste iste godine (1939.) kad je započeo pontifikat pape Pija XII., samo pet mjeseci nakon što je kardinal Pacelli postao papa. Doktorirali ste crkvenu povijest u Rimu 1971., te nakon toga, među ostalim, predavali i crkvenu povijest na Riječkoj teologiji. Što očekujete da će se novoga doznati vezano u papu Pija XII. kada prođe ova pandemija koronavirusa i kad počnu znanstvena istraživanja u Vatikanskom apostolskom arhivu, budući da su odlukom pape Franje od 2. ožujka 2020. prestali biti tajni arhivi vezani uz pontifikat Pija XII.

- Nije u pitanju samo otkrivanje istine, nego i odnos prema njoj. Ovih dana čitao sam u novinama članak pod naslovom: *Život u svijetu „post-istine“*. Tim pitanjem bavio se književnik i mislilac Noam Chomsky. Laž se, naime, često predstavlja kao mišljenje na koje čovjek ima pravo pa onda nije ni kažnjivo. Laž je već stekla neku vrstu građanskog prava pa je narod ne kažnjava na izborima. Nije to nešto novo, jer se već na početku čovječanstva, ne samo istina (logos,) nego i laž „nastanila među nama“. Kada veliki mislioci danas često o tome govore, svakako je ta stvarnost još više u naše vrijeme „opipljiva“ u svijetu. Polazeći od toga, nije samo važno što će otkriti dosad nepoznati dokumenti. Narod govori da su u laži kratke noge, ali u svijetu „post-istine“ valja se boriti da će se laži produljiti i noge i koraci. Što se tiče otvaranja Vatikanskog arhiva i to treba demistificirati. I prije nego je Lav XIII. 1881. stručnjacima službeno dopustio korištenje ondje pohranjenog arhivskog gradiva, objavljena su mnoga povijesna vrela sačuvana u tim arhivima. Većinom su to djela onih koji su bili djelatnici u tim arhivima, ali ne samo od njih. Tako je prefekt Vatikanskog arhiva Augustin Theiner objavio iz vatikanskih arhiva dva sveska o starim spomenicima južnoslavenskih naroda. Drugi svezak objavio je Strossmayer u Zagrebu 1875. godine. U to je vrijeme već Franjo Rački ispisao iz tih arhiva mnoge dokumente o hrvatskoj povijesti i objavio ih. Dakako da je službeno otvorenje Lava XIII. godine 1881. otvorilo vrata i mnogim stručnjacima kojima su ona prije bila zatvorena. No, i poslije je za ulazak u arhiv trebalo dobiti posebno dopuštenje. Takvo dopuštenje ja osobno imam sve vrijeme od 1968. pa nadalje. Nakon toga nastajali su u Rimu razni instituti za proučavanje povijesti pojedinih naroda i država na temelju vatikanskih arhiva. Koliko znam, najnoviji je otvorila Slovačka nakon što je postala samostalna država. Odmah nakon osamostaljenja Hrvatske pokušali smo mi hrvatski crkveni povjesničari nešto takvo uspostaviti. Osobno sam bio u tome aktivan i osjetili smo naklonost Ministarstva vanjskih poslova i veleposlanika pri Vatikanu i Italiji. O tim pokušajima sam pisao u zborniku Bazilija Pandžića. Dobro bi bilo da ovo otvaranje o kojem govorite potakne državne i crkvene institucije da i mi Hrvati pokažemo da smo „od stoljeće sedmog“ povijesno vezani uz Rim i da želimo tu višestoljetnu vezu još bolje proučiti. To bi se najlakše učinilo kad bi se u Rimu otvorio hrvatski institut, kao što to imaju mnogi narodi. U Vatikanskim arhivima ima mnogo gradiva za svaku državu i narod u svijetu. Tako nešto nemamo nigdje.

Pokažimo da smo „od stoljeće sedmog“ povijesno vezani uz Rim
/ Foto: Gospičko-senjska biskupija

Što se tiče pape Pija XII. ne treba ovim otvaranjem arhiva očekivati nešto bitno novo. Nakon što je objavljeno nekoliko knjiga kako je Pio XII. u vrijeme Drugog svjetskog rata šutke gledao zločine protiv čovječanstva, papa Pavao VI. je 1964. izdao dekret po kojem se dopušta objavljivanje spisa iz Vatikanskih arhiva za Drugi svjetski rat. Već 1965. započeo je jedan niz knjiga pod zajedničkim naslovom: „Sveta Stolica i Drugi svjetski rat“, iako još nije stiglo vrijeme za redovno otvaranje arhiva stručnjacima. Jednu od tih knjiga objavio je moj profesor sa Sveučilišta Gregoriana u Rimu. Znao nam je često govoriti o tim istraživanjima. Njegovu knjigu naslovljenu: „Pio XII. i Drugi svjetski rat prema Vatikanskim arhivima“ objavila je 2004. Kršćanska sadašnjost. Na stranicama od 176. do 179. govori se o prilikama u Hrvatskoj. Dakle, nekim crkvenim povjesničarima bilo je dostupno već odavno ono što je sada otvoreno i širem krugu istraživača. Razumljivo je da je svakoj ustanovi njezin arhiv uvijek dostupan. Jasno je također da će se u kilometarskoj građi naći i do sada nepoznatih dokumenata, ali do nekih većih obrata neće doći. Bit će uvijek onih koji će tražiti i u tim arhivima materijala kako bi optužili pred javnošću Pija XII. i Svetu Stolicu gradivom koje pronađu u njezinim arhivima. To se ne može spriječiti.

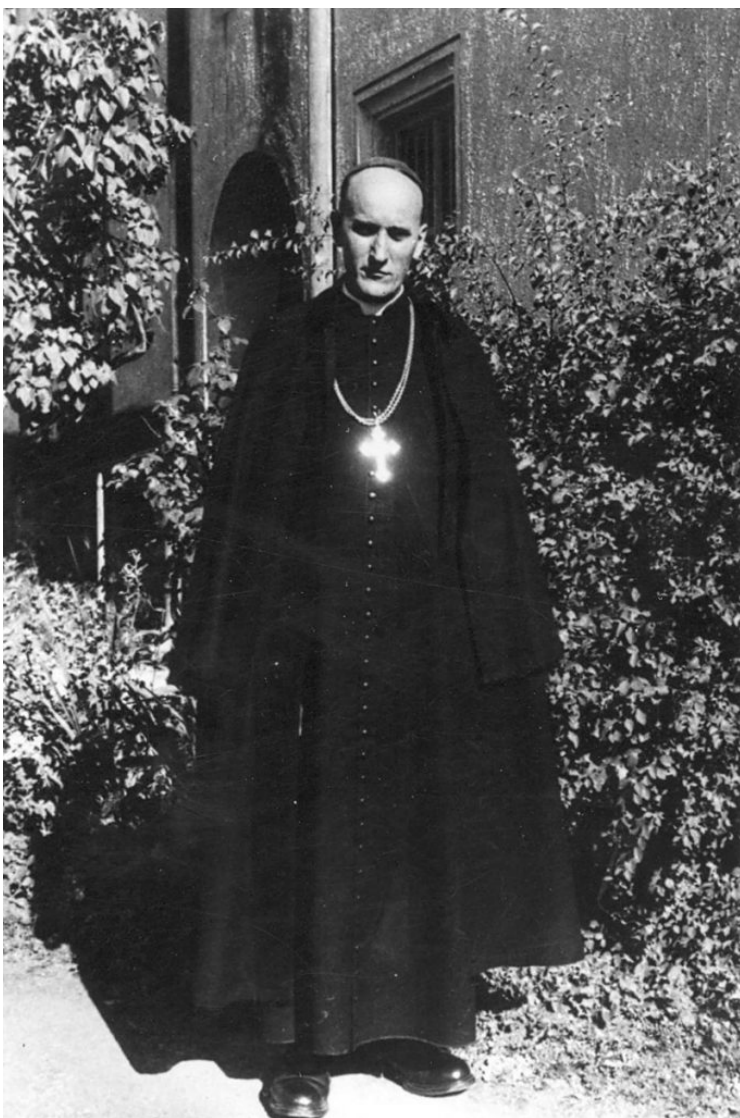

Sveti Otac Benedikt XVI. / Foto: flickr.com

Papa Benedikt XVI. je možda najbolji poznavatelj jezika od novijih papa

Rimljanin Eugenio Pacelli za biskupa je bio zaređen 1917. godine kada ga je zbog prirodnog talenta za diplomaciju te vrsnog poznavanja čak osam svjetskih jezika (talijanski, francuski, španjolski, portugalski, njemački, engleski, latinski i grčki) tadašnji papa Benedikt XV. poslao za nuncija u Njemačku. Jesu li papa Pio XII., uz papu Ivana Pavla II. koji je također govorio osam svjetskih jezika, bili najveći poliglotti među Petrovim nasljednicima u povijesti papinstva ili je poznato da je neki papa poznavao devet ili više jezika? Papa Franjo poznaje šest jezika i pijemontski dijalekt kao sedmi.

-To doista ne znam. U prijašnjim stoljećima sav je učeni svijet u Europi znao latinski i nije ni bilo potrebno učiti jezike raznih naroda. U Hrvatskom saboru se do 1848. govorilo latinski. Od crkvenih dostojanstvenika najviše jezika su znali oni koji su bili nunciji u različitim zemljama. U tom smislu se može reći da su noviji pape znali više jezika od onih u prijašnjim stoljećima, a među njima da se ističu spomenuta dvojica. Čini mi se ipak da je u poznavanju stranih jezika i vještinom kako ih je znao koristiti od spomenute dvojice veći papa Ratzinger, odnosno Benedikt XVI.

Kardinal Alojzije Stepinac / Foto: Zagrebačka nadbiskupija

Vjerujem da će blaženi kardinal Stepinac biti proglašen svetim

Kako gledate na proces kanonizacije blaženog kardinala Alojzija Stepinca? Papa Franjo je osnovao deseteročlanu Mješovitu hrvatsko-srpske komisiju, a čija je zadaća zajednički razmotriti lik kardinala Alojzija Stepinca prije, za vrijeme i nakon Drugog svjetskog rata. Podsjetimo, predsjedatelj Komisije je predstavnik Svete Stolice (predsjednik Papinskog odbora za povijesne znanosti otac Bernard Ardura). U Komisiji su sa hrvatske strane bila dvojica predstavnika Hrvatske biskupske konferencije (nadbiskup kardinal Josip Bozanić i biskup Antun Škvorčević) i Biskupske konferencije BiH (biskup Ratko Perić), kao i dvojica povjesničara s Hrvatskog instituta za povijest dr. sc. Mario Jareb i dr. sc. Jure Krišto. U ime Srpske pravoslavne crkve u Komisiji su bili episkop novosadski i bački Irinej Bulović, mitropolit zagrebački Porfirije Perić, episkop pakračko-slavonski Jovan Čulibrk, mitropolit crnogorsko-primorski Amfilohije Radović (preminuo 30. listopada 2020., op.l.M.N.), te bivši veleposlanik Republike Srbije u Vatikanu, a sada stalni predstavnik Republike Srbije pri UNESCO-u Darko Tanasković. Mješovita komisija je dosad održala šest sastanaka, zadnji je bio u Rimu u Domu svete Marte 12. i 13. srpnja 2017. godine. Prošle su tri godine od njihova zadnjeg sastanka, što očekujete kako će se dalje odvijati taj proces?

– Ovaj papa želi otvoriti neke druge puteve Crkve u svijetu i neke nove načine za jedinstvo Crkve. On dolazi iz sredine koja je doživjela Crkvu drukčije nego Europa. Kad sam bio 1992. u Španjolskoj u mjestu otkud se Kristofor Kolumbo točno pola tisućljeća prije otisnuo prema novom kontinentu, neki od sugovornika su rekli da je tada Europa otkrila novi kontinent, njegova materijalna bogatstva i radnu snagu, ali nije na kontinentu otkrila čovjeka, ljude, jednake po dostojanstvu Europljanima. Zato su starosjedioci ondje nestali, pogotovo u Sjevernoj Americi, a slično i u Australiji. Neki su Europljani sumnjali da tamošnji urođenici imaju

dušu. Mnogo je trebalo kršćanskim misionarima da uvjere pridošle Europljane da domoroci nisu manje ljudi nego došljaci. Kako se moglo dogoditi da europski kršćani unište dva kontinenta domorodačkog stanovništva? Tko je pratio tzv. teologiju oslobođenja, koja je nastala unutar američkih kršćana, mogao je osjetiti i neki žalac prema europskom kršćanstvu. Iz te sredine dolazi papa Bergoglio. Zato nije ni čudno da on otvara neke nove putove i neke nove načine rada. Međunacionalne i međuvjerske probleme europskih naroda oni u Americi nisu imali ni proživljavali na naš način. Ja se samo pitam kada nam u Rim dođe papa crnac iz Afrike kako ćemo teško shvatiti neke njegove poteze. To govorim zato da sebi i drugima olakšam prihvaćanje jedne odluke pape koja nam je svima teško pala. Vjerujem da će konačna odluka biti u skladu s kršćanskom logikom, a to znači da će Stepinac biti proglašen svetim. Dapače, uvjeren sam da će glas o njegovoj veličini nakon ovoga Papinog odgađanja zasvijetliti i jače.

Papa Franjo gaji plemenita ekumenska stremljenja – ujedinjeno kršćanstvo

Zašto je uopće došlo do osnivanja te Mješovite hrvatsko-srpske komisije koja treba donijeti pravorijek vezano uz kanonizaciju kardinala Stepinca, ako se radi o proglašenju sveca u Katoličkoj Crkvi? Koliko znamo, hrvatski katolički biskupi i rimski papa ne odlučuju o imenovanjima svetaca u pravoslavnim crkvama, pa tako ni u Srpskoj pravoslavnoj crkvi (SPC)?

– Ovo što je papa Franjo učinio u slučaju Stepinčeve kanonizacije presedan je u Crkvi. To je jedna od tih inovacija pape Franje, koje sam malo prije spomenuo. Na kraju je zaključak Komisije da je proglašenje svetim samostalni čin svake Crkve. Kada znamo kakvim se kriterijima SPC služi za proglašenje sveti(telj)ima još teže nam je shvatiti Papin potez, iako ne sumnjam o dobre njegove namjere. Pratio sam rad te Komisije i o tome sam dosta opširno pisao u svojoj knjizi: „Srpsko pravoslavlje i svetosavlje u Hrvatskoj“ (2017.). Očito da papa Franjo gaji plemenita ekumenska stremljenja – ujedinjeno kršćanstvo. Posebno su ta njegova ekumenska stremljenja okrenuta prema pravoslavnom svijetu. Već odavna se govori o njegovoj želji da dođe u Moskvu – Treći Rim. Podsjetimo, kada je 1453. pao Carigrad, Drugi Rim, Moskva se proglasila Trećim Rimom. Treći Rim je danas važniji od Drugoga, ali je Papi s pravoslavne strane dano do znanja da put u Moskvu vodi preko Beograda. A Beograd kaže – preko Jasenovca, i to u skladu sa slikom kakva je ondje stvorena.

*Nema sumnje da Papa ima sveti cilj pred sobom i da nema nešto protiv Hrvata
/ Foto: flickr.com*

Uvjeren sam da se Stepinca i nas hrvatske katolike ne može dobro vidjeti kroz naočale patrijarha Irineja. A znamo također kako SPC gleda na ekumenizam. No, sam sebe tada prekorim, jer Bogu je sve moguće. Svesrdno podržavamo Papino nastojanje da se dođe do istine. Podržali smo i osnivanje Mješovite komisije. Ispostavilo se na koncu rada te Komisije da tužitelji (SPC) nisu donijeli nijedan valjani dokument koji bi kompromitirao Stepinca kao osobu i kao nadbiskupa. Dobro je što se bar na Komisiji srpska strana našla na skupu na kojem se Novakovom knjigom „Magnum crimen“ ne može dokazivati povijesne istine. Nakon toga je srpska delegacija upirala prstom upravo u vatikanske arhive kao mjestu gdje bi se trebali nalaziti argumenti za njihovu tužbu protiv Stepinca; te dokaze, rekoše, ne mogu predstaviti jer im to arhivsko gradivo nije dostupno. Sada kada je cijelo vrijeme pontifikata Pija XII. dostupno istraživačima, trebao bi otpasti i taj dokaz. Mi koji se već dugo bavimo tim pitanjem ne mislimo da će se otvaranjem arhiva otkriti nešto bitno novo o Stepincu. Zato se s pravom svi pitamo na čemu su onda građene tolike optužbe ako su glavni argumenti bili u nepristupačnim vatikanskim arhivima?! Što se tiče prethodnog

vremena, još od 1970. godine srpski povjesničar Marko Jačov istražuje dokumente koji se odnose na povijest Srbije pa imaju ondje već dobra znanja. Ne mogu se oteti dojmu da se i tu osjeća vrijeme „post-istine“ pa nekima ne smetaju debele naslage laži o Stepincu i hrvatskoj državi, stvorene u vrijeme komunističke vlasti. Čini mi se da je upravo uklanjanje tih naslaga najbolji način da se utre pravi put istinskim ekumenskim stremljenjima. Papa Franjo i ovdje misli drukčije! To nam je izazov da i sebi postavimo pitanje, trebamo li se u neki stvarima postaviti drukčije? Svoju knjigu „Srpsko pravoslavlje i svetosavlje u Hrvatskoj“ završio sam riječima: „Povijesne sporove među narodima u konačnici ne mogu riješiti samo povjesničari, već to mogu riješiti dobri ljudi na obje strane, pogotovo sveti i mučenici“ (str. 286). Zato vjerujem da svetac i mučenik Stepinac ovdje nije smetnja nego svjetlo i put za rješenje nacionalnih i crkvenih sporova iz prošlosti hrvatskog i srpskog naroda, katolika i pravoslavaca na ovim prostorima. Nema sumnje da Papa ima sveti cilj pred sobom i da nema nešto protiv Hrvata. Bio sam u Argentini nekoliko mjeseci prije nego će postati papa i susreo se s njime. Našao sam kod njega osobnog ispovjednika, hrvatskog franjevca Berislava Ostojića. Svi kojima sam prethodno u Buenos Airesu rekao da ću posjetiti nadbiskupa Bergoglia, zamolili su me da mu prenesem izraze njihove zahvalnosti jer je pokazao da voli Hrvate.

Biskup Mile Bogović ispred Crkve hrvatskih mučenika u Udbini / Foto: chm-udbina.com.hr

I Pio XII. i Stepinac istupali su protiv nacifašizma, komunizma, ali i liberalizma

Jugoslavenska historiografija i jugoslavensko (prosrpsko) novinarstvo dobrim dijelom počiva na neistinama, pa se kardinalu Stepincu, među ostalom, u komunističko-ateističkim knjigama i medijima lijepila etiketa „ustaškog vikara“, „Pavelićevog nadbiskupa“ i slično. Uostalom, kao što su sovjetski komunisti, ali i neki zapadni ljevičari, papu Piju XII., koji je zagrebačkog nadbiskupa Alojzija Stepinca 1953. godine imenovao kardinalom za njegova boravka u kućnom pritvoru u Krašiću, prozvali „Hitlerovim papom“. Dakle, bez obzira što postoje nebrojena pisana i usmena svjedočanstva da su njih dvojica spašavali Židove za vrijeme Drugog svjetskog rata, te da su kao pravi Kristovi pastiri stalno pozivali na mir i zaustavljanje krvoprolića u svijetu. No, mrzitelji Crkve su ih žestoko napadali i ocrnjivali. Istu stvar danas čine njihovi potomci i istomišljenici.

– Dobro ste primijetili. Kada je narod krenuo za Isusom, farizeji su se također zainteresirali za njega, ali ne da bi se otvorili njegovom nauku nego da ga „uhvate u riječi“ kako bi ga mogli osuditi i pred narodom i pred vlastima. I svoju zlu namjeru proveli su do kraja. No, na kraju je završilo njihovim porazom, a Kristovom pobjedom. Zajedno sa spasonosnim Kristovim kvascem i taj je destruktivni farizejski kvasac prisutan u svijetu i svugdje i kamo on dopre djeluje na isti način – i u okruženju Pija XII. i u okruženju Alojzija Stepinca. No, zato ne trebamo biti odviše zabrinuti. Ne mogu ni sebi to do kraja protumačiti, ali činjenice pokazuju da

se istina i dobrotu ondje najviše dokažu gdje su jače ugrožene od laži i zloće. Da se Isus kretao samo među pobožnom i finom *čeljadi*, ne bi mogao očitovati onu silnu ljubav koja se najbolje očituje kada se i život izloži za druge; da je Stepinac živio samo u jednom dobrom i njemu naklonom okruženju, danas bi jedva tko za njega znao, a kamoli da bi se govorilo u njegovom herojskom mučeništvu za vjeru i narod. Ono što nas treba uvijek hrabriti jest da će najveći poraz laži i zloće u konačnici biti u tome što su jedna i druga – i laž i zloća – najviše pomagale pobjedi istine i dobrote, upravo onda kada su najviše protiv njih radile. Ima dosta sličnosti u osporavanju Papine i Stepinčeve svetosti, ali ima i razlike. Sličnost je u tome što su istupali protiv fašizma, nacionalsocijalizma i komunizma, ali treba dodati i liberalizma. Da je pobjeda bila na strani fašizma i nacionalsocijalizma ne bi ni Papa ni Stepinac prošli u očima tih pobjednika bolje. Liberalizam tretiramo često kao neko nevinašće koje tu i tamo skrene sa staze, ali smjer mu je dobar. Iz liberalizma su zapravo izrasla druga tri spomenuta -izma.

Ove godine obilježava se stota obljetnica smrti krčkog biskupa Antuna Mahnić / Foto: Krčka biskupija

Ove godine obilježavamo stotu obljetnicu smrti velikog krčkog biskupa, utemeljitelja i organizatora Hrvatskog katoličkog pokreta – Antuna Mahnić. On je već na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće dobro pročitao kakvu opasnost svijetu donosi liberalizam. On je poticao razvoj relativizma u odnosu prema svim kršćanskim i humanističkim zasadama, pa i prema istini. Liberalizam lako mijenja kapute pa jednom uzme komunistički, jednom fašistički, jednom jugoslavenski, jednom bez zastave, ali vodi prema relativizaciji kršćanskih zasada, a kako u novije vrijeme vidimo (rodna ideologija) i ljudskih zasada. Bilo bi korisno kad bi ova Mahnićeva obljetnica pokrenula prečitavanje Mahnićevog spisateljskog djela o liberalizmu.

Razlika u pogledu osporavanju svetosti između pape Pija XII. i Stepinca što je prvi živio i djelovao na svjetskoj pozornici gdje mu se nije moglo tako lako podmetati zločinačka djela. Stepinac je za razliku od njega suđen i klevetan po logici balkanske krčme gdje dolazi do pljuvanja i udaranja, gdje se izobličiti lik čovjeka do neprepoznatljivosti. Možda ta moja slika izgleda nezgrapna, ali uzmite članke i knjige napisane o Stepincu i naići ćete na mjestima da je okrutniji od divlje životinje, krvavih je ruku, crvenih očiju, i sl. Tako nešto nije nitko pripisivao Piju XII.

Nadbiskup Stepinac je čvrsto vjerovao u Rim kao središte kršćanstva

Papa Pio XII. je sudski progon nadbiskupa Stepinca prozvao „najžalosnijim procesom u povijesti Crkve“. Kakav je, po vašem mišljenju, bio odnos pape Pacellija i nadbiskupa Stepinca?

– Stepinac se odnosio prema Piju XII. kao prema Petrovom nasljedniku. Znamo da su Stepinac i Pio XII. bili i osobno dobro povezani, ali da i nije te osobne veze, Stepinac bi se slično postavio prema Papi i Svetoj Stolici. Ne mogu sa sigurnošću reći tko je začetnik projekta 13. stoljeća kršćanstva u Hrvata, ali svakako je Stepinac bio dušom i tijelom uključen u njega. Također, Stepinac je čvrsto vjerovao u Rim kao središte

kršćanstva i kako Hrvati trebaju biti Bogu zahvalni što su trinaest stoljeća vezani uz to središte. Rat je prekinuo normalno odvijanje tog projekta, ali je on obilježio u drugoj polovici 20. stoljeća glavnu duhovnu trasu razvoja i rasta Crkve u Hrvata. Možemo reći da je ključnu ulogu u tom razvoju i rastu imao Stepinčev učenik Franjo Kuharić.

Nadbiskup Alojzije Stepinac na suđenju u montiranom procesu / Foto: Zagrebačka nadbiskupija

Papa Pio XII. u mnogočemu je pripremio Drugi vatikanski sabor

Što možete reći o teološkoj ostavštini pape Pija XII., ponajprije kad je riječ o njegovim objavljenim enciklikama, kao i crkvenim uredbama koje je donosio? Primjerice, 1950. godine proglasio je dogmu o uznesenju Blažene Djevice Marije na Nebo. Dakle, zahvaljujući u prvome redu papi Piju XII. danas 15. kolovoza slavimo blagdan Velike Gospe ili Uznesenja Blažene Djevice Marije na Nebo.

– U Crkvi se vjekovima slavi Velika Gospa kao blagdan Marijna Uznesenja dušom i tijelom na nebo. Tu istinu naše vjere Pio XII. je proglasio koristeći svoje pravo nezabludivosti definirano na I. vatikanskom saboru. To je jedini slučaj takve definicije vjerskih istina. Pio XII. je u mnogočemu pripremio Drugi vatikanski sabor. On je pri pisanju svojih enciklika (okružnica) pitao najveće tadašnje teologe. Zato će se njegove enciklike o Svetom pismu i o liturgiji i dalje s posebnim uvažavanjem citirati. Ipak se može reći da se pri tome okružio zastupnicima tzv. rimske teologije, dok je na Drugom vatikanskom saboru došla do izražaja teologija koja se razvijala u Njemačkoj i Francuskoj. Bolji poznavatelji Pija XII. od mene kažu da stalne crkvene strukture mogu riješiti sva glavna teološko-pastoralna pitanja i bez sazivanja crkvenih sabora.

Svako otezanje kanonizacije Stepinca može samo koristiti
/ Foto: Gospičko-senjska biskupija.hr

Bog je uvijek suvremen, ja se uopće ne mučim s terminom proglašenja

Zašto je po, vašem mišljenju, zaustavljen ili usporen proces beatifikacije odnosno kanonizacije pape Pija XII.? Hoće li ga papa Franjo proglasiti svetim mimo uobičajenog protokola, kako je najavio još 2013. godine. Naime, papa Franjo je navodno bio sklon da papu Pija XII. proglasi svetim na isti način kako je odobrio proglašenje svetim njegova nasljednika – papu Ivana XXIII., nakon potvrđivanja još jednog čuda po njegovom zagovoru. Međutim, papa Franjo može donijeti odluku da preskoči i taj dio te da ga proglasi svetim na temelju tzv. sigurnosti spoznaje – scientia certa. Podsjetimo, papu Ivana XXIII. i papu Ivana Pavla II. je u Vatikanu 27. travnja 2014. godine papa Franjo proglasio svetima.

– Kada smo pitali kardinala Parolina, državnog tajnika Svete Stolice, kada će kardinal Stepinac biti proglašen svecem, odgovorio je da će to biti kad bude Božja volja, a onda je to uvijek u pravo vrijeme. Bog je uvijek suvremen. Ja se uopće ne mučim s terminom proglašenja. Kako rekoš, svako otezanje i osporavanje kanonizacije može samo koristiti da Stepinac bude veći i pred Hrvatima i pred svijetom. Nije realno očekivati da će nakon proglašenja svi pasti pred njime na koljena i priznati da su krivo govorili i sudili. Tko tako misli, taj nema osjećaj za realnost.

Mogu (besplatno) „davati sate“ pouke biskupima koji će uskoro u mirovinu

I za kraj, preuzvišeni oče biskupe, možete li uputiti nekoliko riječi našim čitateljima, nama vjernicima, ali onima koji ne vjeruju, u vrijeme ove pandemije koronavirusa koja nas je sve skupa zahvatila, što možemo očekivati u mjesecima i godinama koje su pred nama, čemu se nadati? Vi ste 2016. godine prepustili svoje mjesto gospičko-senjskog biskupa mons. mr. Zdenku Križiću, te ste zbog starosne dobi službeno umirovljeni, no po potrebi na ispomoći ste novom biskupu i Hrvatskoj biskupskoj konferenciji kad su u pitanju svečana i značajna misna slavlja u vašoj biskupiji, ali i šire u Lijepoj Našoj i iseljeništvu odnosno među hrvatskom dijasporom. Kako bi rekao moj rođak, prezimenjak, pravnik i publicist Marko koji je završio svoj službeni radni vijek i otišao u mirovini prije nekoliko godina: „U mirovini jesam, ali ne mirujem“, usudim se kazati da bi se to isto moglo reći i za vas. Sigurno ćete nas i dalje oplemenjivati i intelektualno i u vjeri uzdizati vašim tekstovima, govorima, predavanjima, propovijedima u kojima možemo mnogo učiti i naučiti. O vjeri i životu. Neka vas dragi Bog čuva i podari vam dobro zdravlje...

-Hvala na dobrim željama! Osjetio sam da mi sada više dodjeljuju određena priznanja nego prije, kada sam ih možda i više zaslužio. Ipak sam u visokim godinama i nije bez razloga Vatikan odredio starosnu granicu za biskupsku mirovinu od 75 godina, odnosno kada biskupi dosegnu tu dob trebaju ustupiti mjesto mlađima. Radim, ali sam, recimo, za jedan znanstveni članak prije trebao manje vremena i truda nego sada. Ako sada više „proizvodim“ to je zato što se danas znanstvenim radom mnogo više bavim nego prije, a i ono što objavim dobrim dijelom je pripremljeno prije. Mi koji smo u životu obnašali razne i odgovorne funkcije bili smo skloni vjerovati kako bi tim funkcijama bilo teško bez nas. Kada u mirovini ostajemo bez tih

držača, učimo se kako živjeti bez funkcija. U toj školi dosta sam napredovao tako da mogu (besplatno) „davati sate“ pouke onim biskupima koji će skoro odložiti dosadašnje funkcije. I poruka na kraju: mislim da je u našem narodu premalo onih kojima ostaje vremena – nakon obiteljskih zadaća i obveza na radnom mjestu – da rade i za one međuprostore u društvu koje se ne vidi ni iz obiteljske kuće ni s radnog mjesta. Ima takvih ljudi, ali slabo su organizirani. Ja sam to uvijek imao na umu i tom zadatku posvećivao i posvećujem dobar dio svoga vremena i snaga. Pokrenuo sam tu inicijativu i u Gospiću. Iako nije bilo opipljivog rezultata, mislim da se nisam uzalud trudio – zaključio je umirovljeni gospićko-senjski biskup mons. dr. sc. Mile Bogović.

Danas se znanstvenim radom mnogo više bavim nego prije
/ Foto: Gospićko-senjska biskupija

Autor:

Ivan Matić Nević (ivan.matic1976@gmail.com)

Fotografije:

Arhiva Gospićko-senjske i Krčke biskupije, chm-udbina.com.hr, arhiva Informativne katoličke agencije (IKA), papapioxii.it, flickr.com, pinterest.com, Vatican Media

U zadnjem nastavku (6/6)...

Razgovor sa glavnim urednikom Hrvatske katoličke mreže (HKM) dr. sc. Sinišom Kovačićem na temu stanja u novinarstvu jučer, danas i sutra, aktualnoj situaciji u crkvenim medijima, kao i o višegodišnjim medijskim manipulacijama i krivotvorinama u prezentaciji pontifikata pape Pija XII. (1939. – 1958.) te lika i djela blaženog kardinala Alojzija Stepinca.

P.S.

Dopušteno je drugim medijima prenošenje ovoga sadržaja uz objavu izvora i autora.

← [Danas 121 osoba pozitivna na COVID-19 u BPŽ](#)

[Reagiranje ratnog zapovjednika 121. b.p. brigadira Josipa Mikšića →](#)

Preporučene objave